

Український ВІСНИК

М. Шевченко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXXII. № 9-10 (травень) 2025

Прочитайте:

- ❖ XXXI-а Олімпіада з рідної української мови та літератури
- ❖ З діяльності депутата
- ❖ Візит делегації мерів та заступників мерів з Республіки Молдови
- ❖ Культурна діяльність Союзу
- ❖ XXVI-й Конкурс декламування української поезії – повітовий етап
- ❖ Український буквар з літерою «Г»
- ❖ Тіміська філія СУР у програмі «Школа культурних проєктів»
- ❖ Куток гумориста

*«Лелека-чорногузка
Це – символ України,
Як оберіг у хаті
Великої родини.
На білих крилах птаха
Хвиляста чорна смуга,
Неначе розлилася
За рідним краєм туга.»*

(Райса Гришина)

З діяльності депутата

Микола-Мирослав Петрецький на врученні премій Олімпіади з української мови

26 квітня голова Союзу українців Румунії, депутат парламенту Микола-Мирослав Петрецький взяв участь у церемонії нагородження та закриття 31-ої Національної олімпіади з української мови та літератури. На заході були присутні представники місцевої влади, члени Ради СУР, учні, вчителі та шкільні інспектори.

У своєму зверненні до присутніх Микола-Мирослав Петрецький зазначив, що для нього велика честь бути серед таких особливих учнів, чиїх емоції та почуття він також відчув у минулому, розуміючи, що вони пережили напружені дні, але сповнені здобутків. Саме тому у своєму зверненні голова СУР висловив вдячність за зусилля, яких вони доклали для поглибленого вивчення української мови та літератури, розширення нових дружніх стосунків та неповторних моментів, які вони створили, спогади які залишаться з ними назавжди.

Микола-Мирослав Петрецький підкреслив, що хоча в будь-якому змаганні є переможці, усі учні вже є переможцями, будучи кращими з кращих, а участь у такій олімпіаді сама по собі є неабияким досягненням і приводом для гордості. Він також висловив впевненість, що українські учні й надалі гідно представлятимуть українську спільноту в Румунії та сприятимуть розвитку освіти рідною українською мовою.

Голова СУР підтвердив підтримку, яку вони отримують як від Союзу українців Румунії, так і від румунської держави для продовження свого освітнього розвитку, заохочуючи їх використовувати всі можливості для підтримки навчання українською мовою. Він також підкреслив, що, незва-

жаючи на свій молодий вік, українські учні усвідомлюють складні реалії сьогодення: «Вони представляють майбутнє цієї країни, вони є завтрашніми творцями позитивних змін, будівельниками міцних мостів між Румунією та Україною, Румунією та Республікою Молдовою та промоутерами кращого світу.»

Микола-Мирослав Петрецький наголосив на значних зусиллях молодих українців, які з початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну докладають зусиль на підтримку України та українських біженців, демонструючи

сильний дух відповідальності та громадянської активності.

«Користуючись нагодою, я хочу подякувати моїм колегам із Сучавської філії Союзу українців Румунії та залученим партнерам: Міністерству освіти, Префектурі Сучавського повіту, Сучавському повітовому шкільному інспекторату, Сучавській повітській раді, Сучавському університету ім. Штефана Великого та Сучавському національному коледжу ім. Міхая Емінеску за їхню участь та наполегливі зусилля в організації цього престижного національного освітнього конкурсу», – зазначив голова СУР.

Він також подякував вчителям української мови та спеціалізованим інспекторам за їхню наполегливу працю у підготовці учнів, підкресливши, що досягнення учнів є також результатом їхньої надзвичайної відданості справі.

«Я, як завжди, дякую моїм колегам з Ради Союзу українців Румунії за постійну підтримку україномовної освіти та запевняю школярів і викладачів, що вони і надалі можуть покладатися на нашу повну підтримку. Разом з радницею Міністерства освіти Мар'яною Біліч, заступником генерального інспектора Сучавського повітового шкільного інспекторату Петру Кречуном та першим заступником голови Союзу українців Румунії Богданом Мойсеєм я мав честь вручити учням нагороди, які вони вибороли на конкурсі, на знак визнання їхньої наполегливої праці та зусиль», – додав Микола-Мирослав Петрецький.

Реконфігурація глобальної та регіональної архітектури безпеки

Нещодавнє відзначення, в контексті реконфігурації регіональної та глобальної архітектури безпеки, річниці створення Північноатлантичного альянсу, дає нам можливість замислитися над роллю Румунії в майбутній архітектурі, – заявив 15 квітня з трибуни Палати депутатів депутат Микола-Мирослав Петрецький, підкресливши, що, незважаючи на зростаючі розбіжності і шорсткості, НАТО залишається найактуальнішим військовим аль-

янсом у світі і головною гарантією зовнішньої безпеки Румунії.

Представник української спільноти в румунському парламенті нагадав, що нова американська адміністрація переконливо підтвердила тверду прихильність Сполучених Штатів до участі в довгостроковому зміцненні Альянсу. «Ми повинні примножити наші зусилля для збереження єдності НАТО. Зовнішні виклики зростають в інтенсивності і частоті, а

потреба в згуртованості і єдності також зростає в кореляції», – сказав Микола-Мирослав Петрецький, висловивши, також з парламентської трибуни, «повну впевненість у здатності країн-членів НАТО зберегти і зміцнити цю єдність, подолати існуючі розбіжності в поглядах і діях».

Він також зазначив, що Румунія відіграє в цьому напрямку роль, яка все ще недостатньо оцінена і що румунсько-американські відносини й надалі розвиватимуться по висхідній після президентських виборів. «Вірні цінностям, які привели до створення Альянсу, наша країна може безпосередньо сприяти розвитку

(Закінчення на 3 стор.)

Візит делегації мерів та заступників мерів з Республіки Молдови

За підтримки Союзу українців Румунії, делегація мерів та заступників мерів кількох населених пунктів компактного проживання українців з Республіки Молдови 14-16 квітня відвідала Румунію з робочим візитом. Делегацію зустріли та супроводжували перші заступники голови СУР Василь Пасенчук та Ілля Саучук і заступник голови СУР Іван Рекало.

Основною метою ініціативи було інформування та обмін досвідом у сфері управління та функціонування органів місцевого самоврядування, з особливим наголосом на розвитку громад, шляхом розробки та реалізації проєктів з реабілітації та модернізації інфраструктури, ремонту доріг, сталого розвитку систем водопостачання та водовідведення, будівництва, модернізації та розвитку об'єктів соціальної та культурної інфраструктури тощо.

У перший день візиту місцеві обранці з Республіки Молдови провели робочу зустріч з представниками Спільного Секретаріату в Румунії InterregNext Румунія-Молдова в рамках Регіонального офісу транскордонного співробітництва в Ясах, відвідали село Балківці Сучавського повіту, де провели дискусії з представника-

ми цього населеного пункту, а також зустрілися з представниками мерії міста Серету Сучавського повіту.

Під час візиту до Серету члени делегації взяли участь в інтенсивному тренінгу з написання проєктів з європейським фінансу-

ванням, який провели Дойна Якобан, фінансова експертка з підготовки, оцінки, впровадження, управління проєктами з європейським фінансуванням та президентка TOB REGIONAL CONSULTING, Тудор Жіжіє, директор Асоціації «Євро регіон Серет-Прут-Дністер» та Чезар Грозаву, виконавчий директор Сучавського регіонального бюро транскордонного співробітництва. Дискусії були зосереджені на ключових питаннях написання та реалізації проєктів, що фінансуються з європейських фондів.

15 квітня гості з Республіки Молдови відвідали кілька населених пунктів, в яких компактно проживають українці у Марамороському повіті, а саме: Поляни, Рускова та Ремети, де вони зустрілися зі своїми колегами, з якими обговорили проєкти в галузі транспорту, газопостачання та водовідведення, інфраструктури охорони здоров'я, цифровізації тощо, що фінансуються європейськими фондами.

В останній день робочого візиту до Румунії, організованого СУР, мери та заступники мерів населених пунктів Республіки Молдови, в яких проживають українці, також зупинилися в Ардуді Сату-Марського повіту, де вони були прийняті своїми колегами та зустрілися з місцевими бізнесменами, які мають доступ до освоєння коштів з європейських фондів та реалізували успішні проєкти.

Джерело: www.uur.ro

Реконфігурація глобальної та регіональної архітектури безпеки

(Продовження із 2 стор.)

трансатлантичного діалогу. Саме зараз нашу країну відвідує двопартійна делегація Конгресу США, на порядку денному візиту – важливі безпекові питання. Румунсько-американські контакти значно зростуть після президентських виборів, які підтвердять вибір румунів на користь стратегічного євроатлантичного компасу Румунії.»

Депутат від Союзу українців Румунії зазначив, що в нинішньому безпековому контексті зростають і наші зобов'язання щодо зміцнення нашої індивідуальної (національної) спроможності протистоя-

ти зовнішнім загрозам. «Наші внутрішні проблеми є численними та нагальними. У зв'язку з цим існує першочергова необхідність збільшення бюджету, що виділяється на національну оборону, стратегічні закупівлі у військовій сфері, а також перезапуск оборонної промисловості шляхом залучення коштів з європейських фондів, які необхідні для цих секторів. Наразі тривають зусилля щодо залучення цих європейських коштів та інструментів підтримки. Будь-яке зволікання у створенні сприятливих умов у цьому напрямку може призвести до втрати рідкісних можливостей», – сказав Микола-Мирослав Петрецький.

На думку депутата, гарантії безпеки також можуть бути посилені шляхом зміцнення нашої колективної оборони. «Розвиток нашого стратегічного партнерства з США, Великобританією, Францією, Польщею, Туреччиною є пріоритетним напрямком дій, який ми повинні послідовно і чітко реалізовувати після обрання нового президента і підтвердження нашого статусу як країни з зміцними європейськими та євроатлантичними цінностями (...) Ми, як Альянс, також зобов'язані посилити наші заходи підтримки з метою створення надійних гарантій безпеки для України і Республіки Молдови та реконфігурації архітектури європейської безпеки, тримаючи загрози, породжені зростаючою кількістю турбулентних державних суб'єктів, якомога далі від Румунії та регіону», – підсумував Микола-Мирослав Петрецький.

Міждисциплінарний конкурс «Історія та традиції українців у Румунії» у Штюці

Міждисциплінарний конкурс «Історія та традиції українців у Румунії», передбачений у календарі Міністерства освіти, був організований 28 квітня у партнерстві з Тіміською філією Союзу українців Румунії та восьмирічною школою с. Штюки в рамках повітового етапу. З цієї нагоди один із класів навчального закладу на кілька годин перетворився на декорацію, ніби з традиційних українських казок. Автентичну атмосферу доповнили ткані рушники та ліжники, килими, вишиті вручну скатертини, постолі, очіпки та багато інших предметів, характерних для нашої етнічної групи. У цьому ж приміщенні оцінювальна комісія у складі вчителів української мови Віолети Манзур, Мар'яни Кубаш, Івана Смечкаша, Міоари Чинар та проф. Марії Сабо-Кондрей. Голова комісії оцінила як роботи учнів, так і сценку, підготовлену старшокласниками з відділення української мови Лугозького ліцею ім. Юлії Хашдеу.

«Цього року роботи учнів були особливо вдалимими. Згідно з офіційними правилами, Національний конкурс «Історія та традиції українців»-2025 проводився на основі чітко визначених критеріїв оцінювання, структурованих відповідно до особливостей кожної секції. Оцінювання проводилося об'єктивно, з дотриманням принципів прозорості та справедливості. Я була вражена якістю робіт, способом презентації фотографій, які відображають життя нашої громади та численні автентичні елементи. Емоційним моментом став виступ учнів ліцею з Лугожа, які чудово продемонстрували уривок з твору Тараса Шевченка, зумівши передати сильні емоції», – зазначила Марія Сабо-Кондрей, голова Тіміської філії СУР. У рамках обласного етапу було оцінено понад 100 проєктів, виконаних учнями шкіл Тіміського повіту, де викладається українська мова. Цьогорічний конкурс був розділений на три секції: Фотографія з трьома підкатегоріями: звичаї та традиції; традиційні предмети; моя місцевість або моя школа. Друга – есе на тему «Ми цінуємо наші скарби», а третя – сценка, з акцентом на презентації українських традицій та літератури. Цей конкурс надає учням,

які навчаються українською мовою, можливість відкрити для себе національну ідентичність та проявити творчі здібності.

Згідно з методологією, затвердженою Міністерством освіти, конкурс «Історія та традиції українців у Румунії» призначений для учнів восьми-

річних шкіл та ліцеїв, які мають здібності до навчання та цікавляться культурою та історією своєї етнічної групи. Завдяки запропонованим заходам, учні беруть участь у спільних акціях, що просують культурну спадщину України, рідну мову та міжкультурний діалог. Союз українців Румунії постійно підтримує такі позашкільні ініціативи, надаючи організовану базу та ресурси для проведення конкурсів, присвячених учням, які навчаються українською мовою.

Джерело: www.uur.ro

II-ий Передвеликодній концерт українських релігійних пісень

З наближенням Великодніх свят українська громада Тіміського повіту зібралася в селі Штюка, де відбувся II-ий Передвеликодній концерт українських релігійних пісень. Захід, який відбувся 6 квітня в будинку культури, був організований Тіміською філією Союзу українців Румунії і зібрав понад 150 учасників різних конфесій з населених пунктів Тіміського повіту, де проживають етнічні українці. Дитячі ансамблі та церковні хори співали на славу Божу, підкреслюючи єдність та культурне розмаїття громади.

У заході взяв участь голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький, який підкреслив важливість концерту релігійної музики для української громади: «Такі заходи є дуже важливими, адже вони зближують нас і зміцнюють нашу віру в Бога. Я радий бачити, що все більше людей, особливо молоді, беруть участь у таких заходах, адже саме вони продов-

жуватимуть традиції та звичаї, які ми зберігали протягом століть. Я також радий, що такі заходи відбуваються в Штюці, одній з найактивніших місцевих громад Тіміського повіту, яка є прикладом співіснування між усіма релігійними конфесіями, між більшістю і меншістю населення. Приємно, що Тіміська філія Союзу українців Румунії та місцева організація в Штюці зрозуміли важливість співпраці з місцевою адміністрацією, навчальними закладами та релігійними конфесіями в організації цих заходів.»

Після вітального слова очільниці Тіміської філії СУР Марії Сабо-Кондрей, до присутніх звернулися примар Штюки Василь Бежера, директор місцевої школи Микола Бензар та голова Штюцької організації СУР Сорін Лавер. На заході також були присутні заступник селищного голови Андрій Богар, багато мешканців села та члени керівництва філії, в тому числі перші заступники голови Сорін Шпілька, Василь Дрозд, Міхаєла Бумбук та заступник голови Василь Шандор.

Місцеві організації Тіміської філії СУР представили голова Драгомірештської організації Марія Бежера, голова Петроаса-Марської організації Мар'яна Кубаш, голова Бетхаузенської організації Василь Кондрей та представник молодіжної організації цієї філії СУР Габрієль Білан.

На концерті також були присутні вчителі та директори шкіл, де вивчається українська мова, зокрема Анда Лунгу-Урсулеску, директорка ліцею ім. Юлії Хашдеу в Лугожі та Доріна Стан, директорка Бирнської та Даровської шкіл.

Серед колективів, які виступили на сцені, були дитячий колектив Української православної церкви у с. Штюка, керівник Міоара Чинар, дитячий колектив П'ятидесятницької церкви в с. Дарова, керівник Марія Крішан, інструментальний колектив «Гармонія» Церкви адвентистів сьомого дня с. Бетхаузен, керівник пастор Йонел Влад, колектив «Молода надія» ліцею ім. Юлії Хашдеу м. Лугож під керівництвом Габрієля Білана, гурт П'ятидесятницької церкви с. Петроаса-Маре під керівництвом Лідії Лабіч, хоровий колектив Православної церкви м. Тімішоари під керівництвом Олени Попович, хор П'ятидесятницької церкви «Філадельфія» с. Штюка під керівництвом Данієли Грездак, хор Української православної церкви с. Крічова.

(Продовження на 7 стор.)

XXVI-й КОНКУРС ДЕКЛАМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ – ПОВІТОВИЙ ЕТАП

У ТІМІШІ

Тіміські учні, які вивчають українську мову та літературу, взяли участь у повітовому етапі Конкурсу декламування української поезії, організованому 11 квітня Тіміською філією Союзу українців Румунії. 26-й конкурс відбувся в Теоретичному ліцеї ім. Юлії Хашдеу в місті Лугож у присутності: директорки закладу Анди Лунгу, заступника директора Горацію Сучу та директора Барнської восьмирічної школи Йонела Петрі.

Довгоочікувана подія пройшла в емоційній обстановці, конкурс оцінювали директор Штюцької восьмирічної школи Ніколає Бензар та вчителі Марія Онча, Аделіна Бобич і Анна Берегій. Головою журі виступила Марія Сабо-Кондрей, яка у своїй подвійній якості інспектора Тіміського ПШІ та голови Тіміської філії СУР побажала учасникам успіхів та привітала як учнів, так і їхніх наставників за особливу відданість збереженню української мови, культури та цінностей національної ідентичності.

Понад 100 конкурентів підготували вчителі: Віолета Манзур (ліцей ім. Юлії Хашдеу та восьмирічна школа ім. Анішоари Одяну, м. Лугож), Марія Головчук (Штюцька восьмирічна школа), Іоан Смедкаш (Барнська восьмирічна школа), Марія Бежеря (Драгомірештська початкова школа). Від

імені Тіміської філії СУР була присутня Міхаєла Бумбук, перша заступниця голови філії, разом з керівницею офісу Ліліаною Цімботою.

Учасників оцінювали на основі двох тестів: декламування вірша та читання тексту рідною мовою. Журі дотримувалося чітких і добре визначених критеріїв. Під час читання віршів основна увага приділялася вибору вірша (бажано з української літературної класики), чіткості дикції, виразності, правильній вимові, сценічній присутності та красі традиційного костюму. У тесті з читання тексту оцінювали зв'язність, виразність, правильну вимову, дикцію та акцент.

Тринадцять учасників конкурсу з Тіміського повіту, від підготовчого до 12 класів, пройшли кваліфікацію для участі в національному етапі, у супроводі своїх вчителів української мови.

ВИШНЯ РІВНЯ

5 квітня в приміщенні місцевої організації Союзу українців Румунії у с. Вишня Рівня відбувся повітовий етап 26-го Конкурсу декламування української поезії.

Ця подія об'єднала 116 учнів початкових, середніх та старших класів, які з емоціями взяли участь у конкурсі, присвяченому популяризації української мови та літератури. У залі також були присутні їхні батьки, бабусі та дідусі, які були раді підтримати школярів.

Учасників оцінювали за такими критеріями, як виразне читання віршів та автентичність українського народного строю.

Модератором конкурсу був голова Марамороської філії СУР Мирослав Петрецький, який також вручив призи найталановитішим учням. На заході були присутні Анна Марія Ковач, шкільна інспекторка української мови, Лукреція Семенюк, директорка Педагогічного ліцею імені Тараса

Шевченка, Василь Пасенчук, перший заступник голови СУР, Іван Рекало та Анна Самбор – заступники голови СУР, Марія Папарига, голова місцевої організації СУР у Вишавській Долині, Мар'яна Лучія Нан, голова місцевої організації у Бистромі, Михайло Нарцис Бобрюк, голова місцевої організації у Великому Бичкові, Михайло Іван Лаурук, голова місцевої організації у Вишній Рівні.

САТУМАРСЬКИЙ ПОВІТ

17 квітня Мікульська організація Союзу українців Румунії провела повітовий етап Конкурсу декламування української поезії. У святковій обстановці 44 учні, які вивчають українську мову у восьмирічній школі ім. Геллерта Шандора, від підготовчого до 8-го класів, подарували глядачам емоційні моменти. Вони прочитали вірші з творів українських поетів.

Окрім вшанування україномовної літературної творчості, конкурс є можливістю для молодих читців потренувати свою дикцію, вимову, фразування чи жестикуляцію, а також з гордістю одягнути красиві традиційні українські костюми, вкотре продемонструвавши своє ставлення до українських традицій та звичаїв.

Перед журі конкурсу стояло складне, але приємне завдання обрати найкращих і обговорення було нелегким. Вісім учнів отримали першу премію і пройшли до національного етапу Конкурсу декламування української поезії.

Голова Сатумарської філії Союзу українців Румунії Ірина Люба Горват привітала учасників конкурсу за їхню наполегливу працю, побажала їм

успіхів і особливо подякувала вчителям, Адріані Бежері Горват та Олександрі Юрак, які були поруч з учнями, а також батькам, які завжди підтримують своїх дітей та беруть участь у заходах, організованих СУР.

У свою чергу, голова організації СУР у Мікулі Василь Бучута наголосив на важливості пізнання української поезії та висловив радість від того, що молодь у великій кількості бере участь у подібних заходах, підкресливши особливу підтримку, яку Союз українців Румунії надає освіті рідною українською мовою.

(Продовження на 6 стор.)

XXVI-й КОНКУРС ДЕКЛАМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ – ПОВІТОВИЙ ЕТАП

(Продовження із 5 стор.)

БАЛКІВЦІ

Повітовий етап XXI-го Конкурсу декламування української поезії, що відбувся 30 квітня, в с. Балківці, зібрав понад 100 учнів з Сучавського повіту.

Конкурс складався з двох частин: виразного читання вірша з класичної або сучасної української літератури та, другого випробування, починаючи з 3-го класу, яке полягало у читанні незнайомого тексту.

Учасників конкурсу оцінювали за такими критеріями, як: правильність висловлювання українською мовою, а також інтонація, наголос, дикція, виразність, міміка та жестикуляція. До складу журі увійшли вчителі української мови з Сучавського повіту: Анка Штубіану, Лоредана Миндрештяну, Антонета Крайнічук, Константіна Бурсук, Юліана Зебреньук, Делія Мартіняк, Діана Фрасинюк, Джета Добранська, Нарциса Кирстян та Лідія Даскалюк.

Теплі погляди, радісні усмішки та щирі оплески супроводжували кожен виступ. Своїми дзвінками голосами діти зуміли передати зміст вірші, викликавши емоції та глибокі почуття. Діти вирізнялися своєю оригінальністю та виразністю, демонструючи дивовижну художню зрілість.

Учні, які посіли перше місце, а також старшокласники, які посіли перше і друге місця, пройшли кваліфікацію для участі в національному етапі конкурсу:

Одовічук Меланія, підготовчий клас, восьмирічна школа ім. Петра Мушата у м. Серет, вчителька Мірабела Віолета Карпак;

Дяконеску Юстина, 1-й кл., Серетська восьмирічна школа ім. Петра Мушата, вчителька Мірабела Віолета Карпак;

Магіар Юліан Штефан Юліан, 2-й клас, Сучавський Національний коледж ім. Міхая Емінеску, вчителька Делія Міхаела Мартіняк;

Бойчук Анна Марія, 3-й клас, Балківська восьмирічна школа, вчителька Елена Нарциса Кирстян;

Русчор Аделіна, 4-й клас, Балківська восьмирічна школа, вчителька Елена Нарциса Кирстян;

Садовяк Матей Габріель, 5-й клас, Балківська восьмирічна школа, вчителька Анка Маріана Штубіану;

Коуцун Марія, 6-й клас, Балківська восьмирічна школа, вчителька Анка Маріана Штубіану;

Шойман Павло, 7-й клас, Балківська восьмирічна школа, вчителька Анка Маріана Штубіану;

Ніколаїшин Косміна, 7-й клас, Серетська восьмирічна школа ім. Петра Мушата, вчителька Мірабела Віолета Карпак;

Шендирук Марта, 9-й клас, Сучавський Національний коледж ім. Петра Рареша, вчителька Делія Міхаела Мартіняк;

Столерчук Теодора, 9-й клас, Радівецький Національний коледж ім. Евдоксія Гурмузакі, вчителька Делія Міхаела Мартіняк;

Мотреску Йоан, 10-й клас, Сучавська Православна вища духовна семінарія ім. Митрополита Дософтея, вчителька Делія Міхаела Мартіняк;

Цега Джорджіана, 10-й клас, Радівецький Національний коледж ім. Евдоксія Гурмузакі, вчителька Делія Міхаела Мартіняк;

Креженокська Даніела Марія, 11-й клас, Серетський технічний коледж ім. Лацку Воде, вчителька Антонета Корнелія Крайнічук;

Чернеуцан Валерія, 11-й клас, Серетський технічний коледж ім. Лацку Воде, вчителька Антонета Корнелія Крайнічук;

Гаврілоає Николай, 12-й клас, Сучавська Православна вища духовна семінарія ім. Митрополита Дософтея, вчителька Делія Міхаела Мартіняк;

Аніцулесей Кодрін Габріел, 12-й клас, Серетський технічний коледж ім. Лацку Воде, вчителька Антонета Корнелія Крайнічук.

Усі переможці, а також учасники були нагороджені Союзом українців Румунії грошовими преміями.

Повітовий етап конкурсу був організований Сучавською філією СУР, у партнерстві з Балківською восьмирічною школою.

Конкурс є справжнім святом рідної мови, мистецтва та чутливості, який дає можливість учням з числа етнічних українців продемонструвати свій талант, виразність та любов до поезії. Він також розвиває мистецький потенціал учнів, підвищує їхню впевненість у собі та бажання самоствердитися і, що не менш важливо, зміцнює партнерство між україномовними школами в повіті. Це можливість відсвяткувати ідентичність і традиції, де мистецтво стає універсальною мовою.

Джерело: www.uur.ro

До 90-річчя від народження професора ІВАНА РЕБОШАПКА

З глибокою повагою та вдячністю щиро й тепло вітаю з Днем народження видатного українського дослідника, фольклориста, перекладача та журналіста, доктора наук, професора Івана Ребошапка з нагоди його 90-річного ювілею!

Іван Ребошапка є одним із найвидатніших діячів української культури в Румунії. Він зробив фундаментальний внесок у збереження та втілення української ідентичності в румунському просторі, присвятивши більшу частину свого життя збиранню, дослідженню та популяризації українського фольклору в Румунії та румунсько-українських культурних взаємовпливів.

Народився Іван Ребошапка 29 травня 1935 року в селі Дарманешти Сучавського повіту. Після закінчення ліцею в Кимпунг-Молдовенеск продовжив навчання на філологічному факультеті Бухарестського університету, де згодом став викладачем і професором, викладаючи не тільки українську мову та літературу, а й такі спеціалізовані курси, як: *Фольклор, історія, культура та цивілізація України, Методика викладання української мови в школах, Методологія дослідження фольклору, Мовні, фольклорні, літературні та культурні зв'язки між Румунією та Україною*.

Завдяки наполегливості та пристрасті пан Ребошапка крок за кроком пройшов усі етапи професійного становлення та розвитку, здобувши звання доктора філологічних наук і став одним із видатних науковців у галузі україністики.

Провів численні польові дослідження в українських та змішаних населених пунктах Румунії, сприяючи глибокому пізнанню та розумінню фольклору, діалектології, народної поезії та літератури України, а його праці відображають невтомну пристрасть до деталей, символів, традицій та культурних взаємовпливів, ставши фундаментальними орієнтирами в спеціалізованих дослідженнях.

Серед його праць є такі знакові, як: *«Народження символу» (1975 р.)*; *«Індивідуальність класиків» (румунською мовою, 1977 р.)*; *«Вінок року» (двомовне видання, 2002 р.)*; *«Поезія колядок» (румунською мовою, 2006 р.)*; *«Все-*

світ усного і писаного слова» (двомовне видання; том 1 – 2010 р., том 2 – 2013 р.), *«Сторінки румунської шевченкіани» (двомовне видання; том 1 – 2016 р., том 2 – 2017 р.)*

Професор Ребошапка є також одним із засновників Союзу українців Румунії, входив до складу ініціативної групи, яка зібралася в Бухаресті 28-29 грудня 1989 року для створення єдиної представницької організації української спільноти в Румунії.

Його діяльність була визнана та високо оцінена на національному та міжнародному рівнях, він є членом Наукового товариства імені Тараса Шевченка в Парижі, почесним доктором Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, а в 1992–1993 роках був гостьовим професором Альбертського університету в Канаді. Він також є членом Комітету Міжнародної асоціації українців, Спільноти письменників Румунії, Асоціації славистів Румунії, колишній член Комісії з фольклору Румунської академії, перший голова, а потім заступник голови Бухарестської філії Союзу українців Румунії, а також редактор літературно-культурного журналу «Наш голос».

З нагоди ювілею від імені Ради Союзу українців Румунії щиро бажаю професору Іванові Ребошапці здоров'я, сили та здійснення всіх задумів, одночасно дякуючи за приклад відданості, гідності та досконалості, яким він є для всієї нашої громади! Величезна подяка та низький уклін за Ваше життя, прожите у служінні мові, культурі, цінностям та українській душі!

З Днем народження, вельмишановний пане професоре, докторе наук Іване Ребошапко!

Від імені Ради
Союзу українців Румунії,
Голова Союзу українців Румунії,
Депутат Микола-Мирослав
ПЕТРЕЦЬКИЙ

II-ий Передвеликодній концерт українських релігійних пісень

(Продовження із 4 стор.)

Концертну програму, присвячену Великодню, завершили солісти: Василь Білан – голос, Іонел Влад – труба, Маруся Попович – голос, Ніколета Грінь – скрипка та Ліза Ковальова з України.

Голова Тіміської філії СУР підкреслила, що подібні заходи посиляють важливість збереження та популяризацію релігійних традицій української громади, особливо під час Великодніх свят, коли віра, надія та солідарність гармонійно переплітаються в духовному житті віруючих.

«Такі події наближають нас до неба і Бога та зміцнюють культурну і духовну ідентичність етнічних українців, сприяючи спадкоємності цінностей і звичаїв, що передаються з покоління в покоління. Дякуємо Союзу українців Румунії за підтримку і бажаємо всім християнам мирних і світлих свят», – зазначила Марія Марія Сабондрей.

Ансамбль «Дунайські соколи» на фольклорному фестивалі-конкурсі «Ритм і колір»

Українська традиція підкорила сцену в Добруджі, а юні вихованці «Дунайських соколів» були нагороджені 5 квітня на фестивалі

для дітей та юнацтва «Ритм і колір».

Народні костюми, щирі емоції та дотик магії добруджанського фольклору – так була написана історія юних учасників ансамблю «Дунайські соколи» Тульчанської філії СУР на 2-му Повітовому фольклорному фестивалі-конкурсі «Ритм і колір».

З відкритими серцями та впевненими танцювальними кроками вони дарували глядачам пісню та рух, а також автентичний дух української громади в Тульчі. Їхні зусилля та пристрасть були винагороджені третьою премією в категорії «Меншини», відзнакою, яка підтверджує цінність та красу традицій, що зберігаються з любов'ю та відданістю.

Ця нагорода належить цілій спільноті, яка вірить в ідентичність, в освіту через культуру та в силу молодого покоління зберігати українську спадщину. Вітаємо всіх, хто робить цей зв'язок між минулим і майбутнім можливим завдяки фольклору, колориту та повазі до української спадщини!

Джерело: www.uur.ro

XXXI-а Олімпіада з рідної української мови та літератури

З 23 по 26 квітня у місті Сучаві відбулася XXXI-а Національна олімпіада з рідної української мови та літератури, престижного заходу, проведеного Генеральним управлінням з питань нацменшин та десегрегації Міністерства освіти і науки Румунії через Сучавський повітовий шкільний інспекторат у партнерстві з Сучавським національним коледжем ім. Міхая Емінеску та Союзом українців Румунії.

Цього року в Олімпіаді взяли участь 65 учнів із шести повітів – Арад, Ботошани, Марамуреш, Сату-Маре, Сучава і Тіміш. Вони навчаються у школах, де українська мова є рідною, або в навчальних закладах з викладанням українською мовою: ліцей імені Тараса Шевченка в Сієту Мармацієй, відділення української філології Серетського технічного коледжу імені Лацку Воде, або відділення української філології Лугозького ліцею імені Юлії Хашдеу Тіміського повіту.

Церемонію відкриття, яка відбулася в аудиторії ім. Жосефа Шмідта Сучавського університету ім. Стефана Великого, модерував проф. Ілля Саучук, шкільний інспектор для української національної меншини та голова Сучавської філії СУР. На заході були присутні: депутат і голова СУР Микола-Мирослав Петрецький, префект Сучавського повіту Траян Андронакі, Камелія Даміан, заступник префекта, Ніколає Робу, заступник голови Повітової ради Сучави, Чіпріан Антон, генеральний інспектор Сучавського шкільного інспекторату Петру Кречун, заступники генерального інспектора Сучавського шкільного інспекторату Матей Габрієл, Маріана Біліч, радник Генерального управління з питань меншин та десегрегації Міністерства освіти і науки, проф. д-р Данієла Петрошел, декан факультету літератури та комунікаційних наук Сучавського університету, асистент д-р Анжела Робу факультету літератури та комунікаційних наук Сучавського університету, проф. д-р Іван Гербіль, Кафедра слов'янських мов та літератур Університету ім. Бабеша-Боя з Клуж-Напока, проф. д-р Сільвія Коріна Нуцу, директорка Сучавського Національного коледжу ім. Міхая Емінеску, проф. Ралука Кирцу, заступниця директора цього коледжу, о. Михай Кобзюк, радник

Бюро з питань відносин з меншинами в рамках Сучавського та Радівецького Архієпископства та о. проф. д-р Богдан Грішка, директор Сучавського Православного ліцею-семінарії ім. Митрополита Дософтея, разом із членами центральної комісії, що складалася з 13 членів.

24 квітня учні склали два тести, один письмовий та один практичний, у Сучавському Національному коледжі ім. Міхая Емінеску, який забезпечив все необхідне для проведення змагання в найкращих умовах. Сучавська повітова рада дала можливість учасникам відвідати Сучавську тронну фортецю та Музей буковинського села. Третій день був присвячений відпочинку, а учасники мали можливість ознайомитися з красою Сучавського повіту. Також міська рада міста Гура-Гуморулуй дала змогу учням та вчителям відвідати Музей народних звичаїв Буковини, Парк відпочинку «Арініш» та здійснити прогулянку на канатній дорозі, щоб помилуватися захоплюючими краєвидами, що затамовують подих. Учасники Олімпіади провели незабутні моменти в серці Буковини, отримавши чудові враження, незабутні спогади та нових друзів.

Видатні результати, досягнуті на всіх рівнях, від восьмирічної до повної середньої освіти, свідчать про високий рівень підготовки учнів, які вивчають українську мову як рідну в нашій країні. Нагороди та відзнаки, отримані учнями, відображають знання кожного з них та наполегливу працю вчителів, залучення громади, підтримку з боку шкіл, з яких вони походять, а також постійну та безумовну підтримку Союзу українців Румунії.

Урочиста церемонія нагородження відбулася 26 квітня, а грошові премії були вручені Міністерством освіти і науки (I премія – 1000 лейв, II премія – 700 лейв, III премія – 500 лейв, а також відзнака – 300 лейв) та Союзом українців Румунії (I премія – 2000 лейв, II премія – 1200 лейв, III премія –

1000 лейв, відзнака – 800 лейв та премія за участь – 400 лейв). СУР винагородив працю та зусилля вчителів таким чином: 1000 лейв членам центральної комісії, 1000 лейв – вчителям-координаторам та 500 лейв – супроводжуючим вчителям.

РЕЗУЛЬТАТИ НА РІВНІ ВОСЬМИРІЧНОЇ ОСВІТИ

I-е місце – Наталія Катерина Фрасенюк, V-й клас, восьмирічна школа с. Негостина, вчитель-координатор Діана Емануела Фрасенюк;

II-е місце – Софія Проданюк, V-й клас, восьмирічна школа с. Верхня Рівня, вчитель-координатор Юліана Бабота; III-е місце – Юліана Яворовська, V-й клас, восьмирічна школа с. Вишівська Долина, вчитель-координатор Міхаєла Руснак;

Відзнака – Олександра Марія Дзерік, V-й клас, восьмирічна школа с. Ремети, вчитель-координатор Ана-Марія Ковач;

Відзнака – Василь Кауні, V-й клас, восьмирічна школа с. Турнова, вчитель-координатор Анна Ганціг;

Делія МАРТІНЯК

(Продовження на 10 стор.)

XXXI-а Олімпіада з рідної української мови та літератури

ВІДГУКИ УЧАСНИКІВ

Сучава – 23 по 26 квітня 2025

*Швидше, вище, сильніше, разом!
Головне не перемога, а участь!*

Гасла Олімпіади, у загальному значенні, від початку до сучасності, затримали і живлять невинне внутрішнє стремління людини заявити своїм і всьому світу найціннішу вістку, висловлену драматично грецьким воїном Філіппідом – останнім життєвим видихом, про перемогу при Марафоні (490 року до н.е.): **Ми перемогли...**

Напрошується бажання пригадати кілька отих засад, на підлозжі яких започаткувались 776-го року до н.е. Олімпійські ігри, у м. Олімпії в Пелопонесі, на честь Зевса Олімпійського, що відбувалися раз у чотири роки: *-від повідомлення дати до закінчення ігор, протягом двох місяців припинялися війни; – церемонія починання ігор включала обов'язково поклоніння божествам, котрі не ототожнювалися з людськими образами; -судді давали клятву чесно оцінювати успіхи і поразки; -головна суть – єднання народів та розвивання культури (між переможцями були і Демокріт, Сократ, Платон, Аристотель, Піфагора, Гіппократ).*

Але неодмінно потрібно і визначити, що у більшій-більшості, отих засад дотримуються як організатори, так і учасники олімпіад, і по сьогодні. В цьому полягає таємниця її довготривалості та урізноманітненості, зокрема назвемо олімпіади з предметів освіти.

*

Тридцять перший випуск Олімпіади з української мови та літератури у Румунії – національна фаза, припав на честь Сучавському повіту та відбувся за організуванням Міністерства освіти Румунії – Сучавського повітового шкільного інспекторату, Союзу українців Румунії та Сучавського національного коледжу ім. Міхая Емінеску. Взяли участь 65 учасників-учнів V-XII класів із шкіл повітів: Сучави, Ботошани, Марамо-рощини, Сату Марє, Араду і Тімішу.

Урочистості відкриття суто вагомої події запевнив воєвода Штефан Великий – незаперечний покровитель культурного розмаю Молдавії середньовіччя, у нинішній духовній фортеці

його столиці – Сучавському Університеті, іменований невмирущим поборником свободи і вільного духу свого народу. Вшанували своєю присутністю даний момент представники Міністерства освіти, Союзу українців Румунії, місцевої Повітової ради, повітових шкільних інспекторатів, Сучавської та Радівецької Архієпископії та Сучавської православної духовної семінарії ім. «Митрополита Дософтея».

Їхні вітальні слова, наповнені щирістю і теплим відношенням до учнівського віку, вселяли молодим учасникам відчуття гордості та гідності бути носіями рідної мови і культури, успадкованої від їхніх предків з давних-давен, яку добавляють своїм внеском до скарбу всесвітньої культури. Голова СУР і депутат для української меншини у Парламенті Румунії, **Микола Мирослав Петрецький**, своїм звертанням надав не тільки учасникам олімпіади, а всім учням, включно і студентам, котрі плакають рідну українську мову, вдома чи в школі, просують українську культуру, збагачують її своїми надбаннями та доробками, невичерпної енергії у пізнанні глибини, цінностей і творчого потенціалу рідного слова.

Не будучи запрошений, хоча б у якості публіциста, я користуюсь можливістю поспілкуватись з двома безпосередніми учасниками у цьому найзначнішому святі української мови, з викладачкою-супровідницею учнів-учасників Діяною Фрасинюк та внучкою Наталкою Фрасинюк, учасниця на рівні п'ятого класу Негостинської школи.

– Скажи, Діяно, в яких умовах складали учасники олімпіади свої роботи та проходили практичне тестування, а також як оцінюєш рівень складності запропонованої тематики?

– Олімпіада, власне кажучи, відбулася у Сучавському Національному Коледжі ім. Міхая Емінеску, у бездоганих умовах забезпечених як оргкомітетом цього престижного освітянського закладу, так і за старанною підтримкою Сучавської філії СУР. Щодо рівня складності тематики запропонованої учасникам, потрібно підкреслити насамперед те, що вона, тематика, вповні відповідає пройдений програмі кожного класу зокрема, а складність була вирішена додатковою підготовкою, здійсненою викладачами та старанністю учнів-учасників.

– Існують і деякі зміни стосовно способу тестування знань та певних здібностей у використанні знань?

– Так, тому два роки залучено до олімпіади п'ятий та шостий класи, а цього року, окрім письмової роботи, включено і тестування практичних здібностей. Це надає учасникам більшої зацікавленості та можливості виявити власні творчі спроможності.

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

(Закінчення на 11 стор.)

XXXI-а Олімпіада з рідної української мови та літератури

(Продовження із 8 стор.)

Відзнака – Еріка Марія Думніч, V-й клас, восьмирічна школа с. Ремети, вчитель-координатор Лівія Роман;

Відзнака – Анамарія Кут, V-й клас, восьмирічна школа с. Бирна, вчитель-координатор Іван Смечкаш;

I-е місце – Давид Крістіан Ґорган, VI-й клас, восьмирічна школа с. Вишівська Красна, вчитель-координатор Віоріка Марія Король;

II-е місце – Сара Самбор, VI-й клас, восьмирічна школа с. Вишівська Долина, вчитель-координатор Міхаєла Руснак;

III-е місце – Марія Мелен, VI-й клас, восьмирічна школа с. Ульма, вчитель-координатор Юліяна Марія Зебреньук;

Відзнака – Іван Грездак, VI-й клас, восьмирічна школа с. Штюка, вчитель-координатор Мар'яна Кубаш;

I-е місце – Аніта-Делія Гріджак, VII-й клас, восьмирічна школа с. Верхня Рівня, вчитель-координатор Юліяна Бабота;

II-е місце – Маруся Доброська, VII-й клас, восьмирічна школа с. Вишівська Долина, вчитель-координатор Міхаєла Руснак;

III-е місце – Емануєла Бумбар, VII-й клас, восьмирічна школа с. Рускова, вчитель-координатор Мар'яна Доброцькі;

Відзнака – Амалія Гуменюк, VII-й клас, восьмирічна школа с. Балківці, вчитель-координатор Анка-Мар'яна Майданюк;

I-е місце – Мар'яна-Аліна Пітуляк, VIII-й клас, восьмирічна школа с. Вишівська Долина, вчитель-координатор Міхаєла Руснак;

II-е місце – Сара-Марія Гоцук, VIII-й клас, восьмирічна школа с. Вишівська Долина, вчитель-координатор Міхаєла Руснак;

III-е місце – Андра-Мар'яна Кіріле, VIII-й клас, восьмирічна школа с. Кривий, вчитель-координатор Галина Мікулайчук;

Відзнака – Олександр Козарюк, VIII-й клас, восьмирічна школа с. Негостина, вчитель-координатор Лідія Даскалюк.

РЕЗУЛЬТАТИ НА РІВНІ ЛІЦЕЇВ:

I-е місце – Марта Шендирук, IX-й клас, Сучавський Національний коледж ім. Петра Рареша, вчитель-координатор Делія Мартіняк;

II-е місце – Луїза Меделіна Гуменюк, IX-й клас, Серетський Технічний Коледж ім. Лацку Воде, вчитель-координатор Антонета Крайнічук;

III-е місце – Марія Доброцька, IX-й клас, Педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка у Сігету Мармаціей, вчитель-координатор Емілія Кодря;

Відзнака – Бенедетта Іванка Бобрюк, IX-й клас, Педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка у Сігету Мармаціей, вчитель-координатор Лариса Матічук;

I-е місце – Теофіл Барбакар, X-й клас, Сучавський православний ліцей-семінар ім. Митрополита Дософтея, вчитель-координатор Делія Мартіняк;

II-е місце – Тетяна Калинюк, X-й клас, Серетський технічний коледж ім. Лацку Воде, вчитель-координатор Антонета Крайнічук;

III-е місце – Іван Меглей, X-й клас, Сучавський православний ліцей-семінар ім. Митрополита Дософтея, вчитель-координатор Делія Мартіняк;

Відзнака – Алекс Ремус Шмуляк, X-й клас, Педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка у Сігету Мармаціей, вчитель-координатор Емілія Кодря;

I-е місце – Констянтин Олег Зеґря, XI-й клас, Сучавський православний ліцей-семінарія ім. Митрополита Дософтея, вчитель-координатор Делія Мартіняк;

II-е місце – Іванна Волошин, XI-й клас, Педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка у Сігету Мармаціей, вчитель-координатор Емілія Кодря;

III-е місце – Джорджіяна Мехно, XI-й клас, Радівецький Національний коледж ім. Еудоксіу Гурмузакі, вчитель-координатор Делія Мартіняк;

Відзнака – Юліан Шіман, XI-й клас, Педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка Сігету Мармаціей, вчитель-координатор Емілія Кодря;

I-е місце – Микола Гаврілоає, XII-й клас, Сучавський православний ліцей-семінар ім. Митрополита Дософтея, вчитель-координатор Делія Мартіняк;

II-е місце – Олександра Беженар, XII-й клас, Сучавський Національний коледж ім. Міхая Емінеску, вчитель-координатор Делія Мартіняк;

III-е місце – Христина Боднар, XII-й клас, Педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка Сігету Мармаціей, вчитель-координатор Емілія Кодря;

Відзнака – Олівейра Кут Клаудіо Маріано, XII-й клас, Лугозький Теоретичний ліцей ім. Юлії Хашдеу, вчитель-координатор Віолета Манзур.

Сучавський університет ім. Штефана Великого присудив учениці Тетяні Калинюк премію за оригінальний підхід до завдань в рамках Олімпіади.

XXXI-а Олімпіада з рідної української мови та літератури

ВІДГУКИ УЧАСНИКІВ

(Продовження із 9 стор.)

– Яка атмосфера, які відносини були між учасниками олімпіади, адже вони прийшли з різних повітів, вони конкуренти, помітила якесь холодне ставлення, приховані напружені почуття між ними?

– Навпаки, діти і юнаки у скорім часі стали приблизно одним цілим, тільки олімпійцями, зав'язались дружні стосунки, а протягом вільного часу проведеного відвідуванням Сучавської фортеці Штефана Великого, Музею буковинського села, а потім Музею народного мистецтва у Гура Гуморулуй та Парку відпочику і розваг «Арініш» в тій же самій місцевості, здавалося що всі походять з тієї ж самої школи, або зі спільного всім простору – красно сказати з українського культурного простору! Тут насправді дорослим є дещо навчитись у дітей...

– І останнє запитання: Навіть і премії та винагороди не позбавили такий дружній атмосфері?

– Навіть і це!.. Я зауважила, що кожен учасник був задоволений отриманим, вважаючи що отримав в залежності від написаного та пройденого випробування. Можливо, були і винятки, оскільки було і кілька оскаржень, але, взагалі, все вирішилось благополучно. З моєї точки зору, поздоровляю всіх залучених до організування та проведення Сучавської олімпіади!

Зараз, із неприхованою радістю, звертаюсь до початківця-учасника олімпіади з рідної української мови, учениці п'ятого класу Негостинської школи, Наталки Фрасинюк, нагородженої першою премією:

– Наталко, поздоровляю з гарним початком в олімпійських змаганнях, бажаю подальших успіхів у плеканні рідної української мови і не тільки! Скажи, будь-ласка, були переживання, тематика доступна, часу для роботи досить?

– Дякую за поздоровлення та обіцяю постаратись не осоромити цю премію. Я люблю нашу рідну мову і буду постійно її вивчати і вживати. Переживань не було, бо ми підготувались серйозно, а тому і вимоги подолали вчасно.

– А те, що відвідували після письмового та практичного тестування, було цікаве для вас, провели вільний час повчально і гарно?

– Взагалі так, але, наприклад, фортецю Штефана Великого я бачила вже кілька разів, більше зацікавлені були учні з чужих повітів. Мені сподобався Парк відпочинку та розваг «Арініш» але я ще не наважилась пробувати тірольський фунікулер. Може, наступного року!

– Познайомилася з дівчатами із інших повітів, зав'язала дружні стосунки, чи не було часу?

– Часу було! Мене помістили у кімнаті з дівчинкою п'ятого класу школи з Балківців, Джесікою, і з нею я подружилась. Знайомились та обмінювались телефонними номерами більше старші учні, ліцеїсти... Я тільки скрито прислухалась як вони і що говорять, по-нашому...

– Ну, зрозуміло!.. Завжди потрібно і корисно прислухатись до старших! Але все ж таки, що надало тобі найсильнішої емоції?

– Найсильнішої... не можу сказати, але найприємнішої емоції надали мені моменти преміювання та отримання винагород. Я ще й досі хвилююся, бо не вирішила що мені потрібно придбати насамперед для гарного проведення літніх канікул!

Ще довго могли ми напівжартувати але телефонний дзвінок Джесіки припинив наш діалог. Наталка усміхнулася, моргнула оченятком і побігла до своєї кімнати.

*

Насправді, мали рацію греки: Олімпіада єднає народність/народності і сприяє розвитку та просуванню культури, якщо в ній беруть участь і Демокріт, Сократ, Платон, Арістотель, Піфагора і т.п.

Український буквар з літерою

«Г»

З вищегаданою буквою я вперше познайомилася з листів, котрі мені часто висилала моя баба Ливонка. Вже набагато пізніше я змогла прочитати про історію виникнення, вживання та заборону даної літери.

У старослов'янській мові існував лише звук **г**, який практично зник з української мови та перетворився на **г**. Але такий процес являвся тривалим, а українська мова не могла обійтися без літерного позначення звуку **г**, тому в деяких середньовічних текстах вживалися для нього звукокосполучення «кг», а згодом навіть «**г**».

У ХХ-ому столітті Східна Україна втрачає цей звук після низки заборон, у той час як Західна Україна продовжувала традиційний правопис. Букву «**г**» запровадив Й. Левицький у 1834-ому році.

Хоча видатні мовознавці не переставали доводити логічність та історичну обґрунтованість даної літери і хоча журналісти та письменники використовували її у своїх творах, — наприклад, Грінченко подав 527 слів на «**г**» у своєму «Словнику» — , вона змогла повернутися до української мови лише у правописі 1990-го року.

Моя баба, народжена 1895-го року, училася ще за Австрії, тому знала писати і букву, яка мене згодом особливо зацікавила.

Чотири-п'ять років тому мені пощастило зустрітися з Віктором Чернівчаном, найменшим бабиним братом, коли йому сповнювалося 85 років. Це сталося у Балківській церкві, де він був даскалом. Тоді, з дев'ятеро дітей, лише він ще був живий. Коли бесіда зайшла і про бабині листи до мене, тоді я зовсім несподівано дізналася, що бабин буквар ще зберігся у нього, бо він завжди цінував давні книги. А коли почув, що це мене цікавить, сказав, що згоден не лише показати, а навіть подарувати його мені, бо шкода, аби пропав, коли його не стане. Так і сталося: на другий день мій вуйко приніс свій подарунок. Зрозуміло, що я зраділа і щиро подякувала, хоч ще не вірила тоді, що у мене в руках є той самий Буквар, за яким училася баба.

Гонти, гонтити, геґати, мамалиґа.
Гнип, гніт, гвер, грати, гралі, ґрунт, ґріс, аґрис.

Гутея пахне. Гіпс білий. Гнип тупий.
Грати із заліза. Гуси геґають ге-ге-ге.

біґати — бігаю, сапати — ..., конати — ...
в'їяти — ..., писати — пишу, чесати — ...

Жінка ст... Прачка...

Спочатку мене дивувало те, що тримаю в руках справжній підручник, бо книжечка виглядає скоріше на брошурку. Даний екземпляр не має обкладинок, бракують 15 початкових сторінок і невідомо скільки з останніх. Збережені сторінки числяться від 15 до 60. Хтось зшив їх до купи грубою ниткою. Рисуноків дуже мало, вони біло-чорні і взагалі дуже простенькі. І текстів мало, вони короткі та доступні, але автор дає перевагу довгому списку окремих слів з потрібними звуками. Складається з двох частин: Буквар (від 15-ої до 52-ої ст.) і Читанка (від 53-ої до 60-ої ст.)

Бабин брат не став подрібно описувати свій подарунок, ані я не дуже допитувалася. Аж пізніше, коли я почала пильніше розглядати усі сторінки, то зрозуміла, що я таки маю підставу радіти. Але про це я переконалася згодом, коли вже й вуйка не стало.

Хоч бракують перші 15 сторінок, є описані усі букви, — в тому числі й літера «**г**» — , є і сторінка з повним алфавітом. На 52-ій сторінці подаються два граматичні правила: коли потрібно писати з великої букви і як читати певні слова з правильним наголосом.

Хочу підкреслити, що у цьому букварі знаходимо дуже гарні зразки ручного писання. А найбільше мене захопили ті дві букви, з котрими я вперше познайомилася в бабиних листів, тобто «**г**» і «**я**». Тому є потреба, щоб дані сторінки були подані в оригінальним вигляді. Здається також, що є потреба і щодо наведення слів, які, на 46-ій сторінці, мають згадану літеру. Ось вони: 12 окремих слів та 6 — у контекстах.

1. ґонти, ґонтити, геґати, мамалиґа, ґнип, ґніт, ґвер, ґрати, ґралі, ґрунт, ґріс, аґрис, фіґа, ґальоп;

2. Гутея пахне. Гіпс білий. Гнип тупий. Грати із заліза. Гуси геґають: ге-ге-ге.

Ані друга частина не збереглася повністю, але надіюся, що втрачено дуже мало, хіба одну або дві народні казки, бо саме ними закінчується набір додаткових текстів («Рукавичка» та «Котик і півник»). Припускаю, що весь набір текстів був здійснений автором букваря. Вони, — віршовані або прозові — , розгорнені на всього 8 сторінок і подаються в більшості без імен авторів. Між зазначеними іменами (М. Коцюбинський, Л. Толстой, Ушинський, Пасічинський), знаходиться ім'я Ом. Поповича, котре повторюється три рази. Це мені допомогло поміркувати, що воно могло належити самому авторові. Тому й стала шукати його по інтернеті. Таким чином мені пощастило докладно познайомитись з видатною буковинською особистістю, про яку, на жаль, я не мала ніяких відомостей.

Омелян Попович Олександрович народився у 1856-ому році у селі Дорна-Ватра, нині місто Ватра-Дорней. Навчався у Чернівецькій учительській семінарії. Працював учителем, управителем та інспектором народних шкіл і учительських семінарій. Друкував свої підручники, педагогічні твори, вірші та оповідання фонетичним правописом у Відні. У листопаді 1918 року, з початком окупації Буковини румунами, переїхав до міста Станіслава, нині Івано-Франківськ. Помер у 1930-ому році у місті Заліщики Тернопільської області.

Мене найбільше зацікавив той період з його життя, коли він розпочав свою благородну просвітницьку діяльність на Буковині наприкінці ХІХ-го і на початку ХХ-го ст. Бо тоді, за його сприяння, у кожному українському селі було засновано народну школу з українською мовою викладання. Між 1896 і 1912 рр видатний педагог організував понад 200 шкіл, що мали 800 класів і 40 000 учнів.

Тож виходить, що обов'язково одна з тих 200 шкіл була заснована і у Балківцях. І також виходить, що моя баба обов'язково числилася між тими сорока тисячами учнів, бо за своїм віком вона саме припадає на даний період. Народжена 1895-го, мала би закінчити початкову школу в 1906-ому році.

Аж тепер я можу бути переконана, що маю перед очима такий буквар, з якого моя баба навчилася писати такі милі листи. І поношений стан цього цінного для мене екземпляра, і те, що він зберігся саме в її родині, дають мені таку підставу. До цього додаються ще й здобуті інформації щодо наступних перевидань **першого Буковинського букваря**, який був надрукований у Відні 1883-го року. Такі перевидання з'являлися, також у Відні, у 1892, у 1905, у

Валерія ШОВКАЛЮК

Фото авторки

(Продовження на 13 стор.)

7-й ФЕСТИВАЛЬ ПІВОНІЇ

Діяльність української громади в Добруджі, разом зі святістю, з якою вона зберігає та увічніює українську культуру, мову, традиції та цінності, спонукали **голову СУРу Миколу-Мирослава Петрецького у суботу, 10 травня Фестиваль Півонії у с. Финтина Маре**, разом з радником СУР Фабіаном Поповичем. Захід, організований Тульчанською філією Союзу українців Румунії, є справжнім вираженням радості та краси українських традицій у самому серці Добруджі.

Фестиваль розпочався божественною літургією, яку відслужив отець Василе Ауреліан, після чого відбувся концерт у виконанні ансамблів з Финтина Маре, Чукурови, Тульчі, Слави, Кілія Веке, Караормана, Суліни, Мурігьолу, Сфінту Георге та Теліци.

У своїй промові голова СУРу висловив радість, від того, що зміг бути присутнім на такій важливій події для прекрасної української громади в Добруджі.

«Кожного разу, коли я повертаюся до Тульчанського повіту, українці здаються мені більш життєрадісними і більш охочими зберігати і про-сувати свої традиції і цінності, де б вони не знаходилися, а українська громада залишається згуртованою, зберігає свої звичаї і, що є найважливішим, передає їх молодому поколінню» – сказав голова СУРу.

«Мені також було приємно бачити, що, окрім членів-засновників організацій Союзу українців Румунії в цій частині країни, на заході були присутні багато молодих людей, які переймають і продовжують безцінні цінності нашої спільноти.

З цієї нагоди я також згадав про значення Дня Європи, що відзначається 9 травня, і нагадав присутнім про важливість європейських цінностей, які сприяють етнічному та культурному розмаїттю на європейському континенті. Ці спільні цінності, разом з боротьбою проти дискримінації та упереджень, сприяючи культурному, мовному та конфесійному розмаїттю, дають нам свободу зустрічатися, розвивати культуру та користуватися рідною мовою.

Я також сказав, що, незважаючи на складні і неспокійні часи, які ми переживаємо, важливо, щоб кожен із нас, незалежно від того, чи займає він державну посаду, або ні, докладав усіх зусиль для збереження цих важко завойованих цінностей і підтримки нашого європейського курсу, щоб не дозволити повернення у темне минуле.

Я подякував присутнім за їхні зусилля по збереженню та популяризації чудових українських традицій, за те, як їм вдається організовувати та розвивати ці заходи, і мені було приємно відзначити велику кількість членів української громади як з Тульчанського повіту, так і з сусідніх регіонів, що доводить, що ця громада, завдяки своїй життєздатності та красі, здатна згуртовувати людей та об'єднувати їх.

Користуючись нагодою, я подякував членам Комітету Тульчанської філії СУР та місцевим організаціям, починаючи з пані Лучіки Герман, за всі їхні зусилля на підтримку громади, а також побажав усім присутнім всього найкращого, закликавши їх залишатися такими ж оптимістичними і щасливими, вірити у власні сили і, перш за все, разом робити внесок у побудову кращого суспільства, де панують мир, спокій і любов – зазначив Микола-Мирослав Петрецький.

Український буквар з літерою «Г»

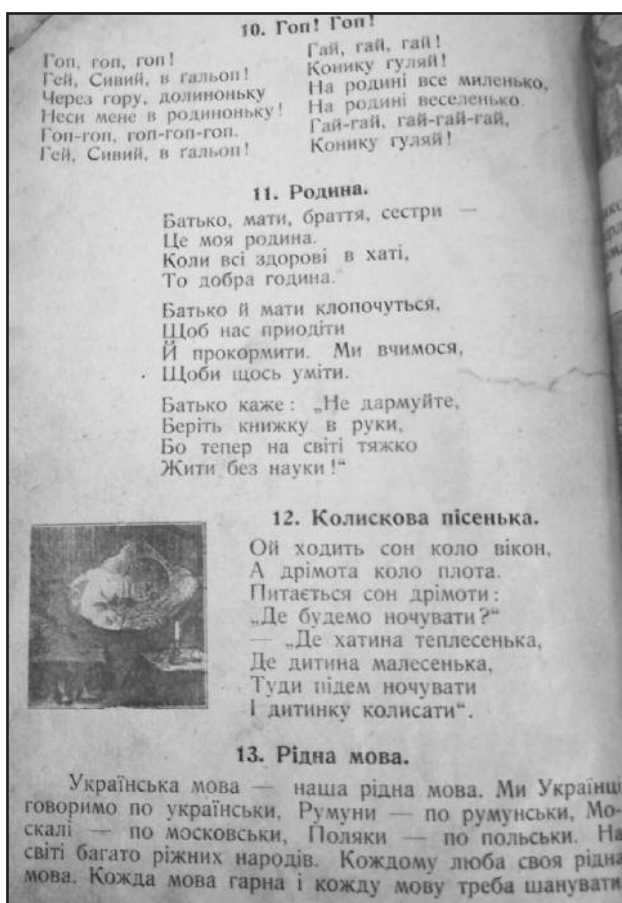
(Продовження із 12 стор.)

1912, у 1914, у 1915 -их рр. Тепер ясно, що я можу читати як ще не такі перше видання, то обов'язково друге, значить те, яке було надруковане у 1892-ому році.

Переглянувши тексти як з першої, так і з другої частини, я зробила висновок, що всі вони підлягають головній цілі, яку запропонував собі автор, тобто виховання в українському дусі, вивчення української літератури та історії, щоб сприяти пробудженню національних почуттів. Найбільша кількість з них основана на таких темах: любов до рідного краю і до рідної мови, особливо до буковинського говору; пошана православної віри; заохочення до працелюбності та до науки в школі; прихильне ставлення до людяності та ретельності. Наведу коротку низку прикладів:

«На чужині.» Гірко жити ра чужині. Серце тужить, серце плаче за родинним краєм. Кождїй людині наймиліша рідна сторона.»

«У літі.» Гарне літо. Сонце гріє. Женці жнуть серпами колосисте жито. Снопи уло-

жують у копи і клані. Селянин має коло поля не мало праці. Шануймо працю селянина!»

«Моя хатка.» Моя хатка як палатка, // Хоч не показенька; // Деревляна, не богата, // Та моя рідненька. // (Ом. Попович)

«Рідна мова.» Українська мова – наша рідна мова. Ми українці говоримо по-українськи, Румуни – по-румунськи, Москалі – по-московськи, Поляки – по-польськи. На світі багато ріжних народів. Кождому люба своя рідна мова. Кожда мова гарна і кожду мову треба шанувати.»

Педагогічна та видавнича спадщина, різноманітна освітянська діяльність О. Поповича сприяли явному національному відродженню українського шкільництва на Буковині. Будучи активним членом у головних керівних посадах, обдарований учитель та відданий управитель розбудував українське народне шкільництво і українізував семінарії Буковини. Ще за його життя спеціалісти враховували величезне значення діяльності Омеляна Поповича на ниві українського шкільництва.

Тіміська філія СУР у програмі «Школа культурних проєктів»

Представники Тіміської філії Союзу українців Румунії з 15 по 17 квітня взяли участь у програмі професійного розвитку «Школа культурних проєктів», ініційованій Тімішоарським проєктним центром та спрямованій на підтримку культурних організацій у процесі доступу до безвідплатних грантів та управління ними.

Програма, впроваджена під керівництвом Ралуки Якоб, експертки з більш ніж двадцятирічним досвідом у сфері політики фінансування та управління культурними проєктами, вирізнялася своєю чіткістю у подачі інформації та відкритістю до конструктивного діалогу. Програма заходу включала теоретичні сесії, при-

реальні можливості для безпосередньої взаємодії з представниками мерії Тімішоари, а також з бенефіціарами програм фінансування, які поділилися цінним досвідом реалізації місцевих культурних проєктів.

Водночас представники Тіміської філії СУР висловили зацікавленість різноманітністю представлених програм фінансування, особливо відзначивши ініціативи, присвячені професійній мобільності, підтримці мистецької діяльності, а також культурним партнерствам між школами та громадами. Участь у цих програмах Тіміська філія СУР розглядає як стратегічну можливість зміцнити культурну ідентичність української громади в повіті, стимулювати міжкультурний діалог та підвищити видимість свого внеску в культурний ландшафт Тіміщини.

За підсумками участі у цьому випуску «Школи культурних проєктів» Тіміська філія СУР має намір розробити та подати конкретні пропозиції в рамках таких конкурсів, як «Культура сьогодні», «Енергія! Творчі стипендії», «Молодь в дії» або «Творчі школи 2025-2026». Вони будуть спрямовані як на просування української культурної спадщини через освітні та мистецькі ініціативи, так і на залучення молоді до мультикультурної діяльності з місцевим та регіональним впливом.

Участь СУР у цій програмі, зокрема представників Тіміської філії – Марії Сабондрей, Наомі Кіфу, Ніколети Грінь та Євгена Боєру відображає постійну прихильність Союзу до розвитку та просування українських культурних цінностей у багатокультурному середовищі повіту Тіміш.

свячені філософії та механізмам фінансування культури, а також практичні воркшопи, які сприяли розумінню важливих кроків у розробці та реалізації прийнятого культурного проєкту.

Представники Тіміської філії СУР високо оцінили особливу атмосферу та прагматичний характер зустрічей, які створили

Гуманітарний проєкт «Весна з миром та дружбою»

Успішно завершено транскордонний гуманітарний проєкт «Весна з миром та дружбою», організований Національним коледжем ім. Йоана Славича м. Сату Маре, восьмирічною школою с. Халмеу, восьмирічною школою ім. Октавіана Ґоґи м. Сату Маре, Сату-Марською філією Союзу українців Румунії у співпраці з Ямницькою місцевою радою Івано-Франківської області, Україна. Цей проєкт допоміг 43 дітям, які опинилися у скрутному становищі, шляхом збору матеріальної допомоги.

У проєкті взяли участь учні румунських шкіл-учасниць, які підготували для кожної української дитини пакети з продуктами, солодощами, шкільним приладдям, іграшками та засобами особистої гігієни. Радість наших дітей, які зробили ці подарунки, була подвоєна щастям, яке можна було побачити на обличчях українських дітей з Ямниці. Особлива подяка професору Петру Данієлю Ферне, директорам шкіл, що взяли участь у проєкті, вчителям, батькам та дітям, які зробили свій внесок у успіх

цієї чудової гуманітарної ініціативи, яка ефективно сприяє зміцненню взаємної довіри та дружби й відкриває нові перспективи для співробітництва між дітьми та вчителями двох країн.

Союз українців Румунії підтримує ініціативи громади та переконаний, що ця допомога, така необхідна в ці важкі часи для українського народу, є невеликим кроком вперед до покращення життя дітей, які постраждали від війни.

Джерело: www.uur.ro

Останній Великдень з бабкою Ливонкою

Так сталося у 1982-ому році, коли моя баба Ливонка сповняла 87 літ. Вона дуже бажала, щоб на великі свята ми приїжджали до Балківців, бо вважала, що таким чином свята діставали свій повний смисл для неї і для нас. Бути прикупі – то була найбільша її радість. Про це вона признавала не раз, так писала не раз і у своїх листах.

Бабі судилося прожити довгий вік, за що вона дякувала Богові, але життя її було дуже тяжке і сумне. Її чоловік, Ливон, воював у обох світових війнах, але помер скоро після повернення, хворий на проказу. Піввіку газдувала вдовицею, у злиднях і у плачу, бо дуже тяжко переживала втрату найменшого сина Іллі, котрий загинув під Сталінградом. Нам розповідала, що не зазнала щастя, окрім тих кілька років, коли ростила і купала своїх трьох дітей, і на старість – коли бавила і ростила своїх правнуків.

Ми з Павлом знали про тяжкий стан її здоров'я, тому прибули вчасно на ту очікувану зустріч з рідними, але бабине серце вже було дуже втомлене і не допустило, щоб ми разом пішли і до церкви, як то ставалося звичайно. На цей раз я не виходила з дому, щоб побути весь час з бабою, бо вже моя душа віщувала, що другої нагоди не буде. Так само думала і вона, бо таки на другий день після мого повернення до Онешт написала мені листа, мотивуючи, що ми мали замало часу наговоритися. З такою думкою був написаний останній її лист до мене!...

Можливо, саме тому для цього письма склалася цікава доля: хоч написаний таки після мого відходу, мені було його вислано аж через три місяці по бабиній смерті. Якось загубився між іншими паперами, написаними бабою, бо вона

завжди любила стелити на папері свої думки. Є 11 сторінок з іменами: кому і що належить дати як поману за її душу, а також кому і що – за душу покійного сина Іллі.

Для мене останнє бабине письмо є і найдорожчим, і завжди живим. Бо ним баба говорить зі мною з кожним читанням, навіть і тепер, коли вже наближаюся до її віку. А особливо воно оживає під час Великодніх свят. Тому я й подумала, що варто би подати з нього хоч маленький уривок. Вперше баба привіталася до нас словом Христос.

«Христос вам, дорогі діти, Павлику і Вальорка, Мігай, Флорін, Іміль, аби ти здорові були! І як ви зайшли додому? Добри?»

І пишу я тобі тпер, бо учара замало говорили. Дякую тобі, Вальорко, за усьо, що ти принесла і за твій прихід. І банно міні за тобов, що ти пішла, принесла собі убрание світошни, аби пішла до церкви. Чіриз бабину болу ни пішла тай уже відей білши з бабов ни підеш. То міні банно, тому я пишу до тебе, бо уже як буду у гробі, то уже ни напишу.

Я сегодни пишу, бо Маріка покляла сінжикцію та ші май дихаю. Нікого нима дома і я пишу до тебе. Але ти ни плач, бо і ти слаба. І Маріка така слабовита. Я запобігала, як була май здорова, а тпер біда. Я собі думала май до Великодня, що я буду май здорова тай ти і Маріка підем на Велийдень до первого брата, де була моя хата. Та бим шьї були у той раз усі прикупі. А то так нима...»

Баба училася в школі лише чотири класи, тому і не писала дуже грамотно: не знала коли потрібно вживати великі букви, не ставила крапок, ані ком, зате від неї я навчилася читати і писати букву «ґ». В оригінальному уривку можна побачити, що баба подеколи вживала цю букву і замість пом'якшеного звука «д», наприклад, «ґіти» або «ґікую». Усі її письма відображають наш буковинський говір. Тож і я постаралася передати його відповідно.

Я рада, що мені удалось зберегти бабині листи, тому вважаю себе багатого і щасливою. Їх у мене багато, багато... Шкода велика, що не буде кому їх передати, бо ані для моїх дітей, ані для Марічиних вони вже не пробуджують якийсь інтерес. Всі бабині внуки і правнуки виховані в інших умовах. Тим паче ті, котрі проживають в Італії або в інших країнах. Тому вони вже не в змозі цінувати давнє писання на папері.

Проте світ так мається і все потрібно приймаєти з повним порозумінням.

Валерія ШОВКАЛЮК

Фото авторки

ОЛІМПІАДА З РУМУНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ НАЦМЕНШИН ТА ДІАСПОРИ

З 10 по 13 квітня в Тімішоарі проходила олімпіада з румунської мови та літератури для представників нацменшин та румунської діаспори. Захід був організований Тіміським шкільним інспекторатом у партнерстві із Західним університетом Тімішоари, Теоретичним ліцеєм ім. Ніколауса Ленау та Теоретичним ліцеєм ім. Бартока Бели.

У святковій церемонії відкриття, що відбулася у Великій залі Західного університету Тімішоари, взяли участь учні з усієї країни та діаспори разом зі своїми наставниками, представники місцевої публічної адміністрації, науковці та представники національних меншин. Серед них була і голова Тіміської філії Союзу українців Румунії Марія Сабо-Кондрей.

Захід розпочався концертною програмою у виконанні гурту «Золоті друзі» з села Штюка, що діє в рамках Тіміської філії Союзу українців Румунії, який був щедро винагороджений бурхливими оплесками глядачів. На сцену також вийшли кілька етнічних груп та

ансамблів з Банату, що сприяло створенню теплої святкової та міжкультурної атмосфери.

Олімпіада з румунської мови та літератури для національних меншин та румунів діаспори зібрала найкращих учнів, які склали два письмові та усні іспити. Вони також взяли участь у розважальних та культурних заходах, таких як екскурсії туристичними місцями, творчі майстерні, театральні вистави та зустрічі з діячами науки і культури.

Джерело: www.uur.ro

Куток гумориста

ЗАБАВА СИНОЧКА

Народився в Кузьми хлопчик,
Ріс, як ясен край воріт.
Батько грався з ним щоднини,
І йому був милий світ.

Коли вже підріс хлопчина,
П'ята вже був весна,
Ліз на плечі свого батька,
Ліз немов би на коня.

Брав у руки макогонці,
Величенькі, не малі,
Кричав Вйо!.. і тоді батька
Ними бив по голові.

Якась жінка нек стерпіла,
Щоб дивитись на таке
І сказала чоловіку:
– А синок тебе вже б'є?

Чоловік тут обізвався
І сказав, як слугам пан:
– Бачу, що треба купити
Хлопчикові барабан.

Хай б'є в нього, скільки хоче,
Бо він цього весь час жде,
Хоче бити, хай б'є хлопець
Барабан, а не мене.

ТЕЩА – ЦЕ НЕ РАДІСТЬ

Зустрілись давні друзі,
Як вони по воду йшли,
Розмовляли про погоду,
І про красоту весни.

Які теплі дні, погожі,
Минулися зимові,
Тепер, друже, вже напевно
Все вилізе із землі.

Дан жахнувся, як почув це,
Мов стріла в нього зайшла,
Не дай Боже, щоб вилізла
Із землі теща моя.

ДРИЖАТЬ РУКИ

Чим більше я п'ю горілки
І не пхаюсь до науки,
Тим більше дрижать, прокляті,
Мої оці довгі руки.

– Та куди, пане професор,
Я так слухати люблю,
Що на лекціях я ваших,
Засинаю і хроплю...

КЛЕНУ СЕБЕ

– А хто тебе познайомив,
Свою де зустрів дружину?
Може скажеш мені, друже,
Скажеш місяць, скажеш днину.

– Ми зустрілися у парку,
В день Димітрія Святого.
Тому я за це знайомство
Клену себе, більш нікого.

ЗЯТЬ ДО ТЕЩІ

– Нерозумна моя жінка,
Вам сказати це не мило.
Крутиться щодня в кімнаті,
Як те старе мотвило...

Хоч би ви тут, в моїй хаті,
Дали мені супокою,
Хоч би тут, біля мене,
Не були саме такою...

БАЖАВ ПОХВАЛИТИСЯ

– Дружина моя, мов ангел,
Сяє, наче небеса.
Тепер хотів би я знати
Як поводить ся твоя?

– Моя, як тобі сказати,
Вона якийсь дивний сорт,
Зразу була наче зірка,
Тепер стала, як злий чорт.

Михайло ВОЛОЩУК

E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор
МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК
Редактор – Тереза ШЕНДРОЮ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ
Редакція: Радуга Попеску № 15, Бухарест
Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724 Друкарня
S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія
Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România
ISSN 1223-1614